

HÍRMONDÓ

A Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesület időszaki kiadványa

28. szám
2007. december

AZ SZKBE ILLETÉKESEINEK ELÉRÉSI CÍMEI

Tarnai Tamás elnök 2234 Maglód, Majláth u. 44.	Tel: 20/910-7762 v. 29/327-366 ttarnai@mol.hu
Bauer Márton titkár 1173 Budapest, Szürkebegy u. 73.	Tel: 30/628-5500 kishanyas@gmail.com
Ország János elnökségi tag 7634 Pécs, Gém u. 18. fsz. 4.	Tel: 30/351-2238 orszagjanos@mecsekerc.hu
Rostás Attila elnökségi tag 7634 Pécs, Jurisics u. 28. IV. em. 12.	Tel: 30/335-5294 rostasattila@kvi.hu
Szeredi Anna elnökségi tag 1173 Budapest, Szürkebegy u. 73.	Tel: 30/513-6554 barlangitucs@gmail.com
Varga Karolina elnökségi tag 5008 Szolnok, Tersánszky u. 46.	Tel: 20/583-7797 varga.kara@gmail.com
Szigetvári István ellenőrző biz. elnök 2220 Vecsés, Apaffy u. 1.	Tel: 70/932-9059 szigetvari.istvan@draexlmaier.de
Koltai Gabriella ellenőrző biz. tag 2120 Dunakeszi, Kossuth L. u. 7.	Tel: 30/427-5634 tokacsibe@yahoo.com
Marosi Csilla ellenőrző bizottsági tag 1082 Budapest, Baross u. 110.	Tel: 30/908-5071 marosicsilla@yahoo.com
Főző Péter területi vezető – Budapest 1063 Budapest, Szinyei Merse u. 32.	Tel: 70/318-5235 E-mail: fozopeter@gmail.com
Pinzsi Magdolna területi vezető – Pécs 7767 Orfű, Mecsekrákosi u. 4.	Tel: 70/794-2792 E-mail: zzeldi@gmail.com
Raisz Péter területi vezető – Szeged 6724 Szeged, Csongrádi sgt. 96/A	Tel: 30/907-5701 E-mail: pajszi@gmail.com
Szőke Emília ügyvezető elnök 7634 Pécs, Gém u. 18. fsz. 4.	Tel: 70/246-8000 E-mail: szokeemilia@gmail.com

TARTALOMJEGYZÉK

Tájékoztató az SZKBE Operatív Szervezetében történt személyi változásokról.....	4
A Gilisztás-barlang feltárásáról.....	7
Élménybeszámoló a MOL STEP project kapcsán a Szemlő-hegyi-barlangban tett családi túránkról.....	9
Beszámoló a MOL Családi Napról.....	10
Jakucs Lászlóné Marika néni levele.....	11
T1-es tanfolyam.....	12
Ez is Miattad van! Mikor lesz már vége a szülinapodnak? (avagy így ünnepeltünk 30. születésnapot – Szardínián).....	13
Horvátországi kutató hétvége.....	17
Kárpátaljai kul-túra.....	19
Szilveszter 2007.....	25

Tájékoztató levél az SZKBE Operatív Szervezetében történt személyi változásokról

Tisztelt Tagtársaink, Kedves Barátaink!

Ezúton tájékoztatunk Benneteket egyesületünk Operatív Szervezetének személyi változásairól.

Szöke Emília, aki 1998-ban csatlakozott a Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesülethez és ez idáig az ügyvezető elnöki pozíciót töltötte be, 2008. januárjától szülősi szabadságát tölti, és ebben az időben nem dolgozik aktívan az Operatív Szervezetben.

Emília 1999-ben nyerte el az SZKBE pályázati vezetői pozícióját, és az akkor kialakított Operatív Szervezet egyik húzó emberévé vált, gyorsan elsajátítva a pályázatírás fortélyait. Precíz munkavégzése, kitartása és munkaszeretete, valamint egyesületünk iránti teljes elkötelezettsége révén 2002-ben az akkor még Szegeden működő irodánk irodavezetőjévé neveztük ki. Az SZKBE Operatív Szervezetének Pécsre költözésekor, 2003-ban ügyvezető elnöki pozíciót kapott, és alapvető szerepe volt abban, hogy egyesületünk működése folyamatos maradt, mi több jelentős fejlődésnek indult. Eddigi karrierje során a legnagyobb munkája a Nemzeti Fejlesztési Terv egyik nagyprojektjében való részvételünk koordinálása, és ezáltal az SZKBE kutatóházának felépítése volt. Sikerei egybefonódtak az SZKBE sikereivel. Emília munkájával presztízst teremtett az egyesületünk professzionális működésében, és nem csak regionális, hanem országos szakmai körökben is elismeréssel nyilatkoztak szakmai tevékenységéről. Legnagyobb sikerélményét a 2007. november végi Barlangkutatók Szakmai Találkozóján érezhette, ahol a jelenlévők az SZKBE-re már kétség nélkül úgy tekintettek, mint Magyarország legsikeresebb barlangkutatóval foglalkozó szervezetére. Emília, amióta velünk dolgozik, mindvégig hű maradt egyesületünkhöz, több cég csábító ajánlatát is visszautasítva, s tartott ki jóban és rosszban amellet a közösség mellett, amelynek a céljait szolgálta. Ezúton, mindannyi tagtársunk nevében is megköszönjük eddigi munkáját, valamint jó egészséget kívánunk Neki és a hamarosan megszülető kisbabájának! Várjuk vissza Öt minél előbb a csapatba!

Pinizsi Magdolna, aki 2004. végén lépett be az egyesületünkbe és ez idáig programvezetői feladatokat látott el, 2008. január 1-től nem dolgozik tovább az Operatív Szervezetben, hanem ismét informatikusként tevékenykedik.

Magdi rendkívüli lelkesedéssel kapcsolódott be az SZKBE munkájába. Belépését követően a kutatótáboraink rendszeres résztvevője lett, majd a gyerektáborok szervezésében nyújtott nélkülözhetetlen segítséget. Egyike volt azoknak, akiknek a nevéhez fűződik az egyesületünk új honlapjának megalkotása, amely egy már tudásportál jellegű információs felület irányába is elmozdulást jelentett. 2007. június 15-től az Operatív Szervezet hivatásos munkatársaként segítette egyesületünket a céljai elérésében. Aktív részt vállalt a Nagyházzal kapcsolatos utómunkálatokban, a pályázatírásban,

programjaink lebonyolításában, a földalatti földrajz órák megtartásában és a barlangi túrák szervezésében, vezetésében(?). Emília irányítása mellett nagy szerepe volt abban, hogy a Kutatóházunk és környéke mára szépen rendezett és befejezett. Az élet azonban most úgy hozta, hogy nem tud tovább velünk dolgozni a hivatásos szervezetünkben, de tagként továbbra is aktívan segíti a munkánkat, részt vesz a programjainkon, a karban tartja a honlapot, segít a gyerektúrák és a barlangi túrák vezetésében. Jelen tájékoztató levélen keresztül szeretnénk megköszönni Magdi elmúlt félévi munkáját, mindazt, amit a Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesületért tett, és kívánjuk Neki, hogy legyen sikeres új munkahelyén, valamint hogy minél több időt töltsön el velünk az egyesületi programjainkon a jövőben is!

Simó Attila, aki 2007-től lett egyesületünk tagja és jelenleg geodétaként tevékenykedik egy pécsi geodéziai társaságnál, 2008. január 1-től csatlakozik az Operatív Szervezethez, mint programvezető.

Attila már több túránkon részt vett, sokan ismerhetitek. Előbb földrajz tanári diplomát szerzett a Kolozsvári Tudományegyetemen 1999-ben, később geográfusit a Pécsi Tudományegyetemen 2003-ban. Ez utóbbin jelenleg PhD hallgató. 2006-ban, szintén a Pécsi Tudományegyetemen, pályázati referensi képzésen vett részt és szerzett ismereteket, illetve végzettséget. Attila régóta elkötelezett a természetjárás és a földtudományok irányában. Közel 30 jelentkezővel együtt pályázta meg az SZKBE által meghirdetett pozíciót, hogy aztán 11 interjúalany közül válasszuk ki Őt, mint aki a legalkalmasabb a feladatra. Attila legfőbb feladata lesz az orfűi iroda vezetése, a Nagyházunk működésének menedzselése, egyesületünk szakmai munkájának irányítása. Ezúton szeretnénk Neki gratulálni új pozíciójához és sok sikert kívánni a munkájában és megkérni minden kedves Tagtársunkat, hogy segítse Attila beilleszkedését és hatékony munkavégzését.

Egyúttal tájékoztatunk Benneteket, hogy a Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesület Elnökségének a megbízásából és felhatalmazásával működtetett Operatív Szervezetben az alábbi munkatársak tevékenykednek 2008. január 1-től:

Tarnai Tamás ügyvezető elnök

Egyesületi elnöki teendői mellett, mint ügyvezető elnök, feladata az SZKBE Operatív Szervezetének vezetése, az egyes felelősök munkájának koordinálása, a fizetési feltételek meghatározása, jutalmazás, szankcionálás, az utalványozás, a költségvetés összeállítása és felügyelete, az egyesület eszközeinek menedzselése, a beosztottak munkájának felügyelete, a pályázati rendszer felügyelete, stb. Jelentési kötelezettsége pozícióját tekintve az egyesület elnöke, mivel azonban a jelen helyzetben az elnök azonos az ügyvezető elnökkel az Ellenőrző Bizottság, az Elnökség és a Közgyűlés felé van, felelősséggel is ezen szervezeteknek tartozik.

Simó Attila programvezető

Feladata az orfűi iroda vezetése, a Nagyházunk működésének menedzselése, egyesületünk szakmai munkájának irányítása, a túráztatás szervezése. A gondnok felett

felügyeletet gyakorol, beosztja annak munkaidejét és ellenőrzi munkavégzését. Jelentési kötelezettsége az ügyvezető elnök irányában van, neki számol be a munkájáról, neki tartozik felelősséggel.

Molnárné Kiss Ildikó irodavezető

Feladata a szegedi iroda vezetése, a szegedi hatóságokkal történő kapcsolattartás és adatszolgáltatás, valamint a pénzügyi tevékenységünk vezetése, a könyvelés felügyelete, illetve a könyvelés számára az egyes dokumentumok előkészítése. Jelentési kötelezettsége az elnök irányában van, neki tartozik felelősséggel.

Szalai Marianna könyvelő

Feladata a teljes körű könyvelés, valamint a könyveléshez szorosan kapcsolódó adatszolgáltatások, jelentések, stb. elvégzése. Jelentési kötelezettsége az irodavezető felé van, neki tartozik felelősséggel.

Salamon Szabolcs gondnok

Feladata a Nagyház működésének biztosítása. Gondoskodik annak nyitva tartásáról, felelős a ház tisztán tartásáért, takarítja azt. Gondoskodik az ágyneműk mosásáról. Felelős a ház fűtéséért és a téli tüzelőanyag rendelkezésre állásáról, a teljes nagyházi gépészeti rendszer működéséért. Köteles biztosítani a tagok számára a ház elérhetőségét, és azt, hogy a tagság olyan szolgáltatásokat kapjon, hogy ott jól érezze magát! Felelős az érkező turisták és látogatók fogadásáért és körbevezetéséért. Jelentési kötelezettsége a programvezető felé van, neki tartozik felelősséggel.

Továbbá tájékoztatunk Benneteket, hogy az Operatív Szervezet és az egyesület működéséről részletes tájékoztatást tartunk december 30-án a Nagyházunkban, ahol egész napos kötetlen munkaértekezlet keretén belül fogjuk megvitatni, hogyan tudjuk a lehető legjobban a tagság érdekeit és kitűzött céljainkat szem előtt tartani. Gyertek el, mindenki véleménye fontos!

Jó szerencsét!

Tarnai Tamás

*a Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesület
elnöke*

Szigetvári István

*a Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesület
Ellenőrző Bizottságának elnöke*

A Gilisztás-barlang feltárásáról

A *Gilisztás-barlang* kutatása 1969-ben kezdődött. *Vass Béla* vezette *Baranya Megyei Idegenforgalmi Hivatal* barlangkutatói bontották meg a *Szuadó-völgy* nyelőit, de csak néhány méter mélységig jutottak bennük, s hamar továbbálltak. Ekkor a barlang még a *Szuadó-völgy 2. sz. nyelője* nevet viselte.

A *Tarnai Tamás* vezette *Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesület* (akkor még *JATE BCS*) 1996-ban újra bontani kezdte a felszínig feltöltődött *Gilisztást*, miután a *Szuadó-barlangban* elért kezdeti sikereket követően lassabban haladt a feltárás, s a társaság más munkaterület után nézett. A *Szuadóból* elterelt patak következő elnyelődési pontja a patakmederben a *Gilisztás*. Mintegy másfél év feltáró munka eredménye volt a - 18 m-es mélység és a 28 m-es barlanghossz. A nehézséget akkor a *Csipkés* utáni szűkebb járatszakasza okozta. Ezzel lezárult a barlang kutatásának második időszaka. Az egyesület tagjai visszavezették a patakot a *Gilisztásba*, s kezdetét vette 1997. tavaszán a *Trió-barlang* feltárása. A *Gilisztás* újra feltöltődött a bejáratig, s mintegy tíz évre megint álomba szenderült.

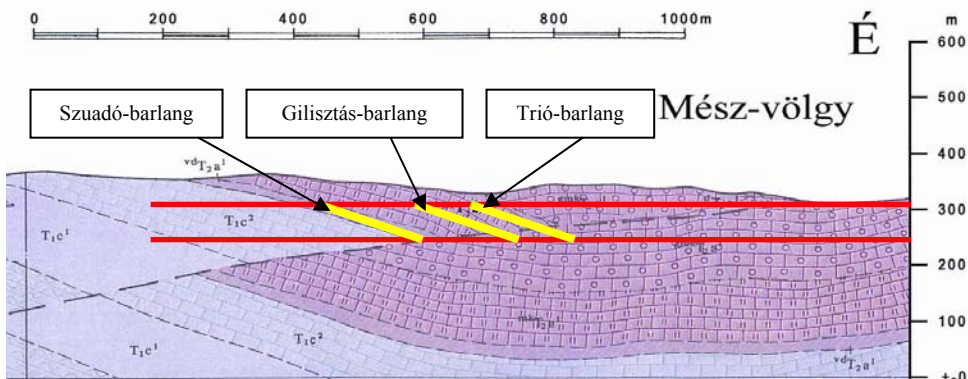
Az évek során a *Trió* két végpontja és a *Szuadó* végpontja jelentették a prioritást. Bár szép eredményeket értünk el bennük, átütő sikert, a nagy bejutást nem hozták meg. Több éve érlelődött a gondolat, amelynek elkötelezett híve főleg *Tamás* volt, hogy újra meg kellene bontani a *Gilisztást*. Analógiának mindig a másik két nyelőt, azok morfológiai hasonlóságát hozta fel. Azonos közzettani, tektonikai, klimatológiai, hidrológiai körülmények között, azonos geológiai korban kialakult nyelők hasonló barlangmorfológiai jegyeket kell hordozzanak. Tehát van mit keressünk a nyelőben, csak kitartóan bontani kell.

2007 évelején néhány érdekes megfigyelés felkeltette az érdeklődésünket, erősítve bennünk *Tamás* véleményét. A *Szuadóban* a *Nagy-akna* bevezető rétegei közel vízszintesen (kibillenés okozta 20-25 fok dőlés észak felé) helyezkednek el. A *Nagy-akna* tetejében látványosan függőlegessé válnak, majd az aknából kilépve egy töréssel hirtelen visszatérnek a már említett közel vízszintes rétegződéshez. Nyilvánvaló, hogy az akna kialakulásában döntő szerepet kapott az ezt kiváltó elmozdulás, a rétegek helyzete. Az akna előtt és után a járatszelvény lényegesen keskenyebb, enyhébb lejtésű. Lejjebb az *56-os folyosóban*, annak északi oldalában masszív mészkőbreccsát figyeltünk meg. A *Trióban* az aknasor alján *Dr. Konrád Gyula* megfigyelései és *Kopasz Imre* szakdolgozata alapján rétegtani tagozatváltás feltételezhető. Ennek érdekessége, hogy az idősebb tagozat van felül, s a fiatalabb alul, ami fordított rétegtani elhelyezkedést jelent. Ez összecseng a *MÁFI* 1970-es földtani térképszelvényével (*I. ábra*), ahol fúrásokból egy határozott feltolódást rajzoltak ki. Ezeket a megfigyeléseket pontosan értelmezni csak egy gondos közzettani vizsgálat sorozat elvégzése után lehet, de már most megállapítható, hogy a feltolódás okozta gyűrődés, elmozdulás együttesen hatott mindhárom nyelőre, pontosabban preformálta azok kialakulását. Ha ez így van, akkor *Tamásnak* igaza van, s valóban feltételezhető a *Gilisztásban* egy közel függőleges, szélesebb szelvényű járatszakasza. Tehát bontása nem értelmetlen, sőt, az új végpont a nagy bejutás lehetőségét

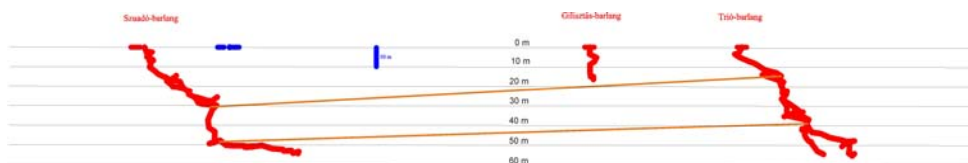
Szegedi Karszt- és Barlangkutató Egyesület

is magában hordozza. Kiszerveztették a *Szuadó* és a *Trió* aknáinak összekötésével azt a zónát, ahol a *Gilisztás* aknája várható. Ez -20 m és -40 m között rajzolódott ki (2. ábra). Eszerint, a korábbi -18 m mélyen levő végpont alatt néhány méterrel (2 m) aknának kell következnie. Ez szerencsére be is igazolódott.

Mivel a másik két barlang végpontjain a feltárás iránti lelkesedés alábbhagyott, az erőforrásokat a *Gilisztás* bontására átcsoportosítottuk. A 2007-es nyári tábor vezetését *Tamás* vállalta fel. A hatalmas erőbedobás hatására, a felszínig feltöltődött *Gilisztás* a tábor végére -50 m mélységig, s közel 100 m hosszúságban feltárult. Azóta megtörtént a barlangban a járatbiztosítás, a kötélpálya kiépítése. Jelenleg zajlik a *Csipkés*be szánt létra engedélyeztetése, a levegőztetés kiépítése, s a végponti hígagyagos, szűk végpont bontása. Tervezzük jövőre a bejárat lezárását és a barlang részletes feltérképezését is.

1. ábra: Földtani szelvény részlet, MÁFI 1970. alapján

2. ábra: A három nyelő hossz-szelvénye

Ország J.

Élménybeszámoló a MOL STEP project kapcsán a Szemlő-hegyi-barlangban tett családi túránkról

Egy októberi napsütéses délelőtt gyülekeztünk kis családommal (férjemmel, 2 eleven fiammal) és MOL-os kollegáimmal együtt a Szemlő-hegyi-barlang bejárata előtt. Természetesen 6 éve budapesti lakosként évek óta készülődünk Budapest hasonló nevezetességeinek megtekintésére több-kevesebb sikerrel, ide azonban eddig nem sikerült eljutnunk, így kapóra jött a lehetőség. A bejáratnál kialakult tumultust élénk gyermekeim kihasználva elvegyültek a tömegben, de néhány percen belül rájuk találtam az ásványos pult mellett, amint áhítattal bámulták a legnagyobb (és egyben legdrágább) köveket mustrálva, és elkezdődött a szokásos anya-gyermek játék, melynek végén az anyai jégszív felolvadt, és kompromisszumos megoldásként 2 közepes méretű kő boldog tulajdonosai lettek. Sőhajtva vettem tudomásul, hogy ezen tárgyak tovább növelik a szobájukban már egyébként is meglévő entrópiát. E rövid intermezzo után összeállt kb. 15 fős MOL-os csapatunk és idegenvezetőnk irányításával elindultunk barlangi túránkra. Belépve megcsapott minket a barlang kellemes, hűvös, párás levegője, és szinte fellélegeztem. A gyönyörű borsókövek és gipszkristályok látványa valóban lenyűgöző. Hihetetlen, hogy pár perc alatt a budapesti belváros forгатagából e csodálatos barlangvilágban találtuk magunkat. Évek óta vannak (főleg nyár végén) asztmás panaszaim, amit már elfogadtam, és gyógyszerekkel karban tudok tartani, de aggódom, hogy gyermekeim jó eséllyel örökölhetik a hajlamot. Minden alkalmat megragadtunk párommal ennek megelőzésére (étkezés, jó levegő, úszás), de eddig eszünkbe sem jutott, hogy a rendszeres barlangi túránknak is micsoda preventív szerepük lehet. Sőt, idegenvezetőnk szerint 1 kúra (10-15 alkalmas barlangi túra) az addig gyógyszerfüggő asztmás-allergiás betegek számára általában lehetővé teszi a gyógyszerdózis csökkentését vagy elhagyását. Ami meglepett, a barlang tökéletesen kiépített, akár mozgássérültek számára is bejárható. Kis csapatunkhoz hamarosan maroknyi gyermek csatlakozott, akik éppen szülinapi bulit tartottak a barlangban (milyen remek ötlet!) és ennek keretében, nem csak a kiépített utat, hanem a barlang egyéb, zezugos részeit is bejárták. Csemetéim irigykedve figyelték koszos ruhájukat és barlangász felszerelésüket.

Szóval kedves betegtársaim, kedves családanyák, családapák és kalandra éhes lurkók, ha tehetitek, Ti is látogassatok el ide! Igazi, élvezetes hétfégi programban volt részünk!

Budapest, 2007. 11. 20.

*Dr. Bakos Beáta
MOL, EBK szervezet
Orvos tanácsadó*

Beszámoló a MOL Családi Napról

Egy kellemes októberi szombaton csatlakoztunk a MOL STEP Tegy egy lépést az egészségéért program keretében megszervezett barlangász családi nap programjához. A szervezők felkérésére a részvétel mellett némi íjász bemutatóval is kellett volna gazdagítani a programot, ami azonban a viharossá váló szél miatt elmaradt. Nem is baj, hiszen a jelenlevőket – köztünk bennünket is – teljesen lekötött a barlangászat. A Pál-völgyi-kőfejtőben gyülekeztünk, és innen indultak a csoportok, ki-ki az általa kiválasztott barlangba. Feleségemmel elhatároztuk, hogy holmi utcai cipős barlangra nem vagyunk kíváncsiak, mi csakis a Mátyás-hegyi-barlangot szeretnénk meglátogatni. Megérkezés után a kőfejtőben már nagy volt a készülődés, fejlámpák, overálok és természetesen történetek. A várakozással eltöltött időben sok „szépet” hallhattunk a kiválasztott barlangról – ahogy megtanulhattuk a „Matyiról”, így például: „olyan szűk, hogy a 15 éves lányom is csak nagy nehezen tudta bejárni” és így tovább. Már majdnem lebeszéljük egymást a Matyiról – lehet, hogy mégis holmi utcai cipős helyre kellene mennünk??? – de szerencsére Eszter a főszervező nem hagyta, és biztatott bennünket, menni kell!

Elérkezett a mi időnk, a megfelelő öltözéket és kiegészítőt magunkhoz véve elindultunk 3 barlangász kíséretében öten (kicsit túlzónak tűnt a kíséret?!). Szépen libasorban elindultunk a földalatti világba – ahol jómagam úgy 15 éve, egy Alba Regia-barlangba megtörtént kirándulás óta nem jártam – és rögtön a bevezető folyosón sikerült megtapasztalni a sisak jótékony hatását. A barlangban eltöltött közel egy óra remek móka volt. Csúsztunk, másztunk, kúsztunk, és közben ámulattal néztük a földalatti világ szépségeit, és hallgathattuk szakképzett vezetőink ismertetését a barlangi formák kialakulásáról.

A számunkra kitalált útvonalat meglepő hamar végigjárva néhány ütődéssel, másnapra egy alapos izomlázal és sok-sok élménnyel gazdagodva bukkantunk ismét a napfényre. Azonnal megszületett az elhatározás ezt másoknak is meg kell mutatnunk! Februárra már tervezzük a következő látogatásunkat.

Köszönet a kiváló programért, nagyon jól éreztük magunkat!

Incze Attila

Kedves barlangász kispajtások!

A 2007. október 26.-ai hétvégén zajlott le ünnepélyes keretek között a Mecsek Háza (nagyház) és a Jakucs László emlékkönyvtár hivatalos megnyitója és átadó ünnepsége. Ugyanakkor 27.-én az Egyesület 10 éves születésnapját ünnepeltük.

A rendezvényen Jakucs Lászlóné Marika néni is részt vett, akitől a jeles esemény után egy levelet kaptunk, melyet szeretnénk veletek is megosztani:

Emília, kedves!

Hazaérve volt időm bőven újból átgondolni, átélni a Magukkal töltött két szép nap eseményeit. Köszönöm, hogy meghívtak, hogy megismerhettem egy nagyon lelkes, kedves csapatot, olyan *igazi* barlangosokat. Csodáltam azt a tökéletes szervezést, összhangot, ahogy lezajlott az első nap hivatalos menetrendje. Gratulálok mindezt elsősorban Magának, mert gondolom, Emília volt a láthatatlan karmester. De mindnyájuknak is, az elért eredményekért, a nagyon szép házért, a bemutatott anyag elrendezéséért, a sok ötletért, ami mind azt mutatja, lélekkel álltak a tervezők mellett, az építők mögött, és most, hogy birtokba is vették, kívánom, sok szép és hasznos időt töltsenek itt együtt, és nyerjék el a legszebb jutalmat, az összefüggő „mecsei barlangrendszer” megtalálását.

Nagyon sajnálom, hogy alapjában elég bután viselkedtem. Szerettem volna röviden elmondani, mennyire örült volna ennek a napnak az én férjem. Milyen aggodalommal és szeretettel figyelte az első szárnypróbálgatásaikat! Amikor egyszer – nagyon régen – azt mesélte itthon, úgy érzi, lesz Szegeden olyan lelkes gárda, akik akarnak kutatni, karszttal, barlangokkal szeretnének foglalkozni. Örült, hogy tudatosan készültek a maguk elé tűzött feladatra (bejárás, források megfigyelése, stb.). Néha azt is megemlítette, már dolgoznak. Már találtak valamit. Igaz, hogy szűk, kicsi, de *barlang*! Aztán nyáron azt mondta, menjünk el, megnézni, mit csinálnak a „gyerekek”. Emlékszem, milyen jót mosolyogtunk az ötletes zuhanyzó fülkékükön, a tábori WC-n. Még ki is próbáltuk. Emlékszem egy sátorra, amiben Csilla addig mesterkedett, míg egy tálcán zsíros kenyeret készített lila hagymával, azzal kínáltak. Nagyon finom volt, azt hiszem, csak a jólneveltségünk tartott vissza bennünket, hogy ne kérjünk többet is. Amikor Tamás balesetéről hallottunk, napokig magát vádolta, miért is lelkesítette fel kutatásra a fiatalokat. Később örült, hogy egyre többen csatlakoznak az indulókhöz. Figyelte a beszámolóikat. Néha – gondolom – beszélgethettek is a fő szervezőkkel. Talán mondott is egy-két jó ötletet a munkájukhoz.

Aztán már csak én követtem minden tevékenységüket. Én örültem egyedül sikereiknek, beszámolóiknak. De nagyon büszke vagyok mindnyájukra, arra, hogy *a fáklyát felvették*, és *a világosságot továbbadják*. Meg egy kicsit arra is, hogy az ő természet- és ember-szeretete tovább él ebben a kis csoportban.

Valami ilyesmit szerettem volna mondani, de nem tudtam megszólalni. Sajnálom. Azért mindnyájuknak szeretettel kívánok további sikeres munkát, és *egészséges, szép barlangkutató palántákat!*

Szeged, 2007. október 30.

Jakucs Lászlóné Marika néni

T1-es tanfolyam

2007. november 17-18.-án rendezte meg az MKBT a T1-es tanfolyamot (konzultációt) Budapesten, a Kecske-hegyi-kőfejtőben. A tanfolyamon a T2 felvételi követelményeit vettük át. Volt rosszul beszerelt, illetve összetett kötélpályán való közlekedés, „B” verziók, társmentés, csomózás. Több egyesületből voltak barlangászok, de talán az SzKBE adta egy egyesületből a legtöbb embert. ☺

A szombati napon kutya hideg volt, amikor mentem a rosszul beszerelt pályán, azt hittem lefagy a kezem. Ami számomra meglepetés volt, hogy szakmailag (alaptudást tekintve) nem álltunk rossz helyen. Ez akkor nyilvánult meg, amikor az egyes feladatokat külön-külön meg kellett csinálni (pl. volt, akinek a melles bulin gondot okozott). Kaptunk egy személyi lapot, és mentünk az egyes feladatokat felügyelő oktatókhoz, akik elmondták mi a feladat. Azért gondoskodtak védőitalról, meg egy kis melegről is forralt bor és tűz formájában.

Ezen a kis szakmai „konzultáción” rájött az ember, hogy milyen fontos, hogy a slósz rendszeresen be legyen állítva, rendes lépő, melles, stb. legyen. Ez eddig nem volt mindig „zavaró”, mert nem csináltunk ilyen összetett feladatokat (ez leginkább nekem esett le, úgyhogy bele kell kezdenem a slószom felújításába ☺).

A szombati fárasztó nap után egy kis lazulás volt a Pál kocszában, ahol az adott nap értékelése is megtörtént. Aztán egyszer csak Süni kérdezi, nincs-e kedvünk barlangba menni kutatni??? Hát nem kellett kétszer kérdezni két megszállottat (Manet és Én). A Szabó József Barlangkutató Csoport ment kutatni Balu vezetésével a Pál kocsma udvarából nyíló Hideg-lyuk nevű barlangba. Érdekes volt, hogy a kilenc emberből csak egy volt helyi, a többi idegenlégiós barlangász volt. Érdekes ennél a barlangnál, hogy az elején 5 °C a hőmérséklet. Állítólag van még itt egy-két barlang, ami ilyen hideg, ez a Budai-hegység barlangjaira nem jellemző. Balu azt mondta, hogy azt feltételezik, hogy a hegy kőzetrepedésein keresztül kapcsolatban lehetnek ezek a barlangok a Dunával, és ennek következtében hűl le ennyire (hát nem tudom ☺, ehhez már komoly szakmai hozzáértés kell).

A barlang érdekes volt, van benne egy 10-15 m hosszú hasadék, ami kb. 20-30 m, és e fölött kell travizni, hidalni, terpeszmászni, kinek melyik a jobb. A hasadék végén a bebújás is igen érdekes, de kifelé még rosszabb, hamar le lehet pottyanni (Balu mesélte, hogy innen volt már mentés). Amikor elértük a végpontot, láncba álltunk és elkezdtünk depózni. Olyan 2 óra múlva egyszer csak megnyílt egy járat (mindjárt mondtuk, hogy a mecsekiek meghozták a szerencsét ☺, mely kb. 5-6 m hosszú volt. Ami érdekes volt, hogy az oldalsó járatain egy csomó törmelék ömlött ebbe a járatba (valószínű a bánya tereprendezésének következtében). Megnéztük a járatot, és utána egy kicsit még depóztunk, és letelt a műszak.

A jóleső meló után egy kicsit lazultunk, és elmentünk haza, vagyis vendégségbe aludni ☺, hogy holnap folytassuk a T1-es tanfolyamot. Vasárnap már nem volt olyan hideg, csak elkezdett esni az eső. Mondtam Maninak, hogy gyorsan csináljuk meg a

feladatokat, hogy időben el tudjunk menni vonattal Pécsre. Reggel társmentéssel kezdtem, Mani volt a szenvedő fél (de nem maradt fenn a fán ☺, csak hát a lépőszáram nem bírta Manit, pedig reggel mondtam neki, hogy ne egyen sok müzlit ☺). Pisti mentette Klenk Peti, akinek a mellese nem bírta (na ez már érthető ☺).

Összességében azért jó buli volt, és tanultunk sok dolgot (pl. két db egyforma karabínerrel hogy lehet mászógépet helyettesíteni), és jó volt látni, hogy azért „szakmailag” a középmezőnyben vagyunk (persze kell tanulni mindig).

Akik az SzKBE-ből részt vettek: Hegedűs Anett, Bauer Márton, Koroknai Zsombor, Szigetvári Pisti, Klenk Peti, Horn Balázs, Rostás Attila.

Most már csak amit hétvégén átvettünk, azokat kell rutinszerűen jól csinálni, és akkor a jövő évi T2-es felvételin nem lesz gond.

Rostás Attila

Ez is Miattad van! Mikor lesz már vége a szülinapodnak? (avagy így ünnepeltünk 30. születésnapot – Szardínián)

- Akkor? Mész?

- Igen. - válaszolom, s kissé feszengve kapom fel sok vihart látott hátizsákomat.

Zavarban vagyok. P. komoly gesztust tett felém azzal, hogy elengedett. Én is mindent megtettem. Megfelelő számú szabadságom nem lévén szinte a lehetetlenből szereztem magam helyett egy, a munkaügyi törvényeknek teljes mértékben megfelelő munkaerőt. Csak éppen még sosem láttam. Vajon beválik-e? Vagy használhatatlan, megbízhatatlan, folyton elkéső embert sózok munkatársaim nyakába? Nem minden lelkifurdalás nélkül hagyom hátam mögött kicsiny ásatásunkat. A következő héten, ha török, ha szakad, nélkülem kell elböldögnia. Én Szardínián leszek...

Az ötlet már egy éve, Manették sikeres szardíniai túrája után megfogalmazódott bennem. Akkor – mivel minden pénzem eltáncoltam Nepálban - nem vehettem részt a projectben, de ez évben már tudatosan készültem rá. Napsütés, mediterrán, barlangok. Mi kell még? Hát pénz... Amivel úgy néz ki, csak én számoltam. Mani az igények felmérése után felvette a kapcsolatot a helyiekkel, akik barátságosan fogadták kérésünket. Én pedig nekiláttam gatyába rázni a túrát, megszerezni a résztvevők és a meglévő kocsik számát. Ám a lelkes jelentkezők létszáma röpké két nap után 1 főre apadt... Ekkor vette kezdetét a Nagy Rábeszélő Hadművelet – Pesten. Még szerencse, hogy itteni cimboráim kicsit idősebbek, s így már dolgozó emberek, akiknél inkább az idő, mint a pénz számít. Sok rohangálás, szervezés, egyeztetés (csak a kompjegyek megrendelése egy teljes nap volt) után szeptember 14.-én este 3 kocsis és 12 ember sorakozott föl (természetesen 1 óra késéssel, mivel a barlangászoknak muszáj MINDENHONNAN legalább 1 ÓRÁT KÉSNIE) a találkozó helyén.

A mi kocsinkban rajtam kívül mindenki 32 éves volt. Ez őket nagyszájúvá (Naná, hogy az volt a legjobb évfolyam!), engem pedig, a pár-nap-híján-30-évest, boldoggá tett: mégsem vagyok olyan vén. A két srác felváltva vezetett, mi meg Citrommal felváltva

piszkáltuk őket. (Na jó, inkább csak én.) Egész éjjeli autózva, összesen 14 óra alatt jutottunk el Livornóba, ahol némi városnézés után beszállhattunk a hatalmas kompbba. Bár már voltam ilyenén, még ma is lenyűgöz. Különösen, ahogy a munkások el tudják irányítani azt a több száz kocsit abban a hodályban! Mint valami nagy játszma vezetői.

Hét óra fedélzeten történő alvás (= polgárpukkasztás), hajófedezés, konyhából való kidobás és didergés után éjfélre értünk meg Szardínia szigetére. Meleg volt, de nem páras meleg, és meglepő módon egyáltalán nem éreztem a tenger sós illatát.

Még két óra kocsikázás után értünk meg Dorgali városába, mely a minket fogadó barlangász csoport névadója és otthona. Itt derült ki, milyen jó is, hogy Egri Laca fáradságot nem kímélve Svájcból lestopolt, vonatozott, buszozott hozzánk erre a túrára, ugyanis mindvégig fontos szerepet kellett betöltenie. Nevezetesen a tolmácsét. A szárdok minimális számban beszélnek az olaszon kívül más nyelvet is. Egyszerűen nincsenek rászorítva. A szigetet nem hagyják el (a helyiek vezetője mindössze egyszer volt a Pierre Saint Martinban, azon kívül semmi), ha meg jön valaki, az oldja meg. A mi Lacánk olaszul ugyan nem tudott, de egész tűrhetően beszél spanyolul. Így aztán a kommunikációt mindvégig az alkoholok segítették elő, melyek köztudottan sok mindent feloldanak ☺).

Dorgaliban derült ki az is, hogy Manettünk egy héttel későbbre beszélte meg érkezésünket a helyiekkel. Így azok este 6 körül szembesültek vele, hogy hajnaltól 12 magyar barlangászt kell pesztrálniuk. A körülményeket a lehető legjobban viselték el, szinte csak megemlítették ezt a piciny apróságot, ami azért némi nehézséget biztos jelentett nekik. Mindvégig nagyon segítőkészek, barátságosak, vidámak voltak. Csak azt mondhatom, le a kalappal a szárdok vendégszeretete előtt!

A barlangászok háza a városban, egy óvoda kertjében volt található. Ágyak nem voltak, így többnyire a focipályán, csillagos ég alatt dobtuk le a hálósájkainkat. De sokat segített, hogy WC és zuhanyzó viszont volt a klubban.

A rend értelmezésében azonban akadtak eltérések köztünk. Szerintünk „belaktuk” a helyet, de nem volt kupleráj. Szerintük viszont káoszt teremtettünk. Tényleg furá volt. Bár, jobban belegondolva, azt hiszem a mi Emíliánk is házisárkánnyá változna, ha a szokásos „kisházás” módon élnék a nagyházban.

Dorgali és környéke igazi paradicsom mind a barlangászoknak, mind a sziklamászóknak, mind a tengerpartot kedvelő turistáknak. A helyi lyukak általában horizontális kiterjedésűek, kevés kötelet igényelnek, és változó mértékben gazdagok képződményekben. Érkezésünk másnapján, rökke 4 óra alvás után a helyiek rögtön elvittek egy ilyen csodához. A Su Bentu barlang több kilométer hosszú, végig kötélpályán halad az ember a kisebb nagyobb szakadékok felett. Időnként csodálatos cseppkövek, sztalagmitok és -titok, heliktitok borítják a falát. Igazi élmény órákon keresztül egyensúlyozni a drótköteleken: én, aki élveztem a biztosban való csúszkálást, a nap végére negyedét elkoztattam a kiskantárom karabinerének.

A helyi tengerpart is tele van oda kiszakadó barlangokkal, illetve napfényre került cseppkövekkel. Mi motorcsónakot bérelve nyargalásztunk egész nap, ott kikötve, ahol éppen nekünk tetszik. Aznap a csapatnak fülig ért a szája. A csónak csak 40-el tudott menni, de az érzés, hogy te vezetted, mindenkit feldobott. Kisebb baleseteket leszámítva

megúsztuk a „foglaljuk el a másik hajót” című csoportos játékot (a fene gondolná, hogy egy motorcsónak ilyen kemény), megpróbáltunk 10 méter mélyre lemerülni homokért, meglovagolni a legnagyobb hajó hullámát, és csónakunkba kapaszkodva húzatni magunkat (megjegyzem, ez utóbbi csak és kizárólag meztelenül működik: a víz garantáltan pillanatok alatt leszed rólad mindent, 10 km/óra sebességnél is).

Sziklamászóink a közvetlenül a vízparton található, jól kiépített, karban tartott és tiszta mászóutakért lelkesedtek. Számomra teljesen meglepő volt, hogy slingek, karabinerek vannak otthagya ezekben az utakban, és senki sem viszi el őket. Magyarországon már az is csoda, ha nincs egy-két illegális személtlerakó a közelben...

A hét során még 4 barlangot látogattunk meg. Ebből az én kedvencem a Sa Oche volt, melynek alsó járatába 6-8 méter magas folyosóban, cseppkövek alatt, oldott formák között kellett úszni. Alattad a nagy mélységű tiszta víz, úszol a csendben. Mindenki nevetett, mint egy kisgyerek, csillogó szemek mindenhol. A végén meg egy kis tavacska volt, nem nagyobb, mint a Vízfőben lévő. De arra tökéletesen alkalmas, hogy az ember az oldaláról a vízbe ugráljon. Mint valami barlangi kanyonozás. A felsőjáratban egy elég egyszerű köteles szakasz volt. Számomra mindössze azért emlékezetes, mivel a Gonzó és Dénes neoprén nélkül bedobtak a tóba, majd valami érthetetlen aggodástól hajtva szó szerint kikergettek a kötélpályán (nyilván csakis azért, hogy véletlenül se fázzak meg...).

A csúcs azonban a saját születésnapom volt. A lányok csináltak nekem egy babérkoszorút, kaptam egy szardínia konzervet (melybe Taknyász saját kezűleg véste bele a nevemet) meg egy kondér Laca-féle tejbegrízt. Ez után elindultunk megkeresni a különösen szép, 13 km hosszú, folyóban úszós S' Edera barlangot. Volt egy GPS adatunk. Ott és akkor tanultam meg, hogy a GPS adat magában semmire sem elég... A barlangot kocsikkal 3 km-re tudtuk megközelíteni. Ez után begekkel felszerelve (de természetesen víz nélkül) nekivágtunk a 35 fokos hőségben a hegyoldalnak, melyet mellig érő szürös bokrok és vadon tartott disznók tarkítottak. Plusz a beszámoló az

ilyen helyeken lakó viperákról. 2 órás három völgyön való átkelés, a születésnapom többszöri megátkozása (Ez is Miattad van!) után egy tanya területén megtaláltuk a pontot. Csakhogy ott mindössze egy legelő volt, tele kecskeszarral. Barlang viszont semmi. Komolyan mondom, másfél órát kerestük. De még egy félméteres lyukra sem bukkantunk. Azaz: Taknyászungtól megkaptam az egyik legszebb szülinapi ajándékot: egy hamisítatlan dögtemetőt! Egy szikla repedésében, ember számára mászható mélységben koponyák tömkelege virított rám. Hosszas keresgélés, rendszerezés, kotorászás után végül nyolcat vettem magamhoz, s miután kisebb közelharcot vívtam a kocsis sofőrjével (melyben legnagyobb érdem a Nekem szülinapom van! – volt), mindet el is hoztuk, s örömmel jelenthetem, hogy még a hazautat is kibírták.

Hogy azért a szülinapom még ez után se legyen szokványos, Dénesünk ráhajtott egy nagyobb köre és leszakította a kocsis alsó borítását. Miután a minket kerülgető disznók, ökrök, birkák és kecskék között visszadrótoztuk, kettéváltunk. Mi a helyi bronzkori falu felkutatására indultunk. Több km gyaloglás után találtuk meg, de – természetesen – pont aznap volt zárva... Csak kicsit enyhítette csalódottságunkat, hogy a többiek viszont az utolsó csoportot nem érte el a kiépített barlangnál ☺) És hogy mégis milyen volt az este? A csalódott csapat lement a tengerpartra, ahol hatalmas, olykor 2 méteres hullámok voltak a giccsesen rózsaszín ég alatt, és 2 órán keresztül óvodások módjára sikongatott, ugrált, lovagolt a hullámokon. Szóval mindent összevetve, olyan volt ez a nap, mint az élet: semmi sem úgy alakult, ahogy elterveztük, de a végén minden kurva jó lett.

Különösen jól esett, hogy a helyiek sem feledkeztek meg Rólam. A nap folyamán kaptam sms-t, s mikor visszatértünk a házba, kis nyilak a hűtőhöz vezettek, melyre Boldog Születésnapot di Anna Szeredi volt felírva (kikeresték az interneten, hogy van a Happy Birthday magyarul!). Benne egy üveg vermutot találtam.

A hazaút legfontosabb tárgya az az üveg szárd pálinka volt, amit a helyiek küldtek a közvetítésért cserébe Maninak. És amelynek pont az antialkoholista Robi első ülése alatt kellett széttörnie Firenzében, miközben mindenki a városban járkált. Mire visszaértünk, a kárpit tökéletesen magába szívta a nedűt, Robi közel jutott a gutatüetéshez, és Nelli meg Citrom teljesen eltéved valahol a városban. Mire összeszedtük őket, és három órával később megálltunk valami tarló mellett aludni, a mi kocsink testületileg kockára fagyott. Ugyanis Robi kizárólag teljesen nyitott ablak mellett volt hajlandó vezetni. És naná, hogy nem találtam se a sálam, se a kabátom. Hát nem az volt a legszebb esténk...

Szóval ennyi reklám után csak azt írhatom, spórolás, spórolás, spórolás. És szeptemberben, remélem veletek, ugyanott!

Tücsök

Horvátországi kutató hétvége (2007. október 20-22.)

2007. október 20-22.-ig kint jártunk a horvát kollégáknál immáron másodszor, hogy elmélyítsük velük kapcsolatunkat egy hosszabb, gyümölcsözőbb együttműködésben.

Szombat hajnalban útra is keltünk. Pestről Koltai Gabi, Klenk Peti, Levi, Kismber, Pécsről pedig Pisti, Jani, Tegó és Kertész Anikó. Miután meggyőződünk róla, hogy a Zágráb körüli autópálya minősége kifogástalan, és rátaláltunk a helyes útra, egyesült a két csapat, és egy óra alatt leértünk a célfaluba, mely a Mala Capela pályaalagút tőszomszédságában található. Nemsokára a horvátok is befutottak. Örvendtünk vala egymásnak, egy sörrel meg is pecsételtük az alkalmat. A táborhelyre érven sátrat állítottunk, és megízleltük szomszédaink remek konyhájának ízeit, melyet egy bográcsban, sertés, csirke, kolbász és burgonya elegyével tálaltak, és igen ízletes volt. Az időjárás ezen a napon még szolidnak mondható volt, a 0 °C körüli hőmérséklettel és a folyamatosan szemerkélő esővel, melyet állandó szél kísért. Este még megbeszéltünk hogy másnap lemegyünk a 100 m mély, Janiék sátrából nyíló célbarlangba, a Rokinába, de mindemellett azt is beszéltük, hogy nem lesz lent nagy munka, mert sok a víz a patakban, és a sodrás is erős.

Vasárnap reggel kiderült, hogy mégsem oda megyünk, mert az erdész talált két barlangot, amit meg kellene nézni, hogy vajon mi is lehet az. Hát útra keredtünk, és kb. 20 perc autózás után megálltunk, és az autótól 5 m (!!!) távolságra volt az első ismeretlen barlang. Aztán mikor lementünk, ki is derült, hogy annyira nem ismeretlen, csak 15 éve nem járt benne senki. A barlangnak az Akna Jama nevet adtuk mi magyarok, mert 35

méteres mélységével és impozáns, gyönyörű aknával kápráztatott el minket. Nem beszélve az alján talált rakétavetőről és a hozzá bedobott egész ládányi rakétáról. Mondanom sem kell, mikor kiderült, hogy mi van lent, majdnem hogy verekedni kellett a lejutásért. ☺ Azért itt még nem ért véget a barlangi kaland. Kifelé jövet a kötéllel sikerült két követ is lesodorni, melyből a második, ami nagyjából fej nagyságú volt, sikeresen a ládára esett... De baj

nem történt. A kezdeti lelkesedés után átmentünk a másik barlanghoz, mely hasonlóan messze volt az autótól, kb. 2 m-re. Ebbe Pisti ment le először, utána egy horvát srác. Aranyos luk volt 25 m-es mélységével, és temérdek szeméttel az alján. A Kuka Jama nevet aggattuk szegényre. Az idő egész nap hideg és havas volt. Napközben a szél mellett kb. 4-5 cm hó esett. Visszatérvén a vendéglátóink, akiktől csak tanulunk lehet vendégszeretetből, azt mondták, aludjunk máshol, mert éjjel nagyon rossz idő lesz, és van egy vadászház itt a közelben, ahol meg tudjuk húzni magunkat. Végül is volt egy félkész ház, az ablakon beesett a hó. Felcuccoltunk a sátrakat hátrahagyva, csak a zsákokat vittük magunkkal. Este finom vacsora, duma, alvás. Nagyon hideg éjjel volt.

A hétfő reggeli összevakaródzás után lementünk a faluba a megbeszélt helyre, hogy Tihiekkel találkozzunk, ott is voltak nem túl jó hírekkel. Reggel a csapatnak már feltűnt, hogy a háznál 10 cm friss hó esett éjjel. Én csak arról feledkeztem meg, hogy a ház egy domb tetején áll. Nos tehát teát, bort, sört kortyoltunk a kocsmában, és taglaltuk, mit is csináljunk aznap. Az ablakon kikémlelve, nézve a 30 cm friss havat és a száguldozó hókotrókat, az jutott eszembe, semmit. Ahogy bambulásomból föleszméltem, és túltekintettem a társaságon, rögtön szembenézett a pultos lány, aki szegény csúnyasága mellett még olyan kancsal is volt, hogy az egész helységet szemmel tudta tartani még háttal állva is. Végül is arra jutottunk, hogy mentő expedíciót indítunk a cuccokért. Jani, Tegő, Kisember három horvátot kísérvén kimentünk a barlanghoz a sátrakért. Mikor odaértünk volt egy kis meglepetés.

A 11 sátor, melyet otthagytunk a barlang előtt, nem volt sehol. Mind vendéglátóink, mind mi csak néztünk vagy 20 másodpercig, hogy vajon mi is történhetett. Aztán kiderült. Az éjjel ide a tisztásra esett mintegy 30 cm vizes hó bedöntötte a sátrakat. Na ki a terepjáróból és nekiugrottunk a sátrak kiásásának. Ezalatt az egyik helyi lement a kötelekért a barlangba. Mintegy 3 óra alatt megtisztítottuk a terepet, ezalatt újabb 5 cm hó esett. Aztán abban egyeztünk meg, hogy jóból is megárt a sokk, így irány haza. Visszatérve a báziskocsmába cuccoltunk, és jöttünk haza. Mi pestiek kb. éjfélre értünk haza.

Tanulságos, jó túra volt, nekem legalábbis. Tanultam új kötéltechnikai fogásokat, és rájöttem, hogy októberben is kaphat havat, nem is keveset az ember. Én személy szerint felkészültnek éreztem magam a túrán, de egy-egy emberről nem volt elmondható ugyanez. Minden szerencsésen sült el, köszönet a csapat összetartásának és a horvátoknak egyaránt.

Kisember

Kárpátaljai kul-túra (2007. november 1-4.)

Elöljáróban annyit, hogy ebben az írásban barlang nincs.

Tovább pedig folytatom azzal (Ádám-Évánál), hogy az egész ott kezdődött, hogy én Erdélyben születtem, és mindig is kíváncsi voltam, hogyan élnek a nem erdélyi, anyaországon kívüli magyarok. Szórványban élni még erősebb belső tartást és emberi összefogást igényel, mint Székelyföldön, és kíváncsi voltam (és vagyok) a felvidéki, kárpátaljai, vajdasági magyarokra, az ő életükre.

Éppen ezért kapva kaptam a lehetőségen, mikor mindannyiunk Zsomborja levelezőlistánkon egy kárpátaljai hosszú hétvége lehetőségével kecsegtetett. Gondolkodási lehetőség nincs, szinte azonnal fizetni kell a szállásra – valahogy ez tetszett ki a levélből. Nem is gondolkodtam, jelentkeztem, fizettem, anélkül, hogy tudtam volna, kikkel hoz össze a sors. És csak hogy a Hírmondóba joggal kerüljön be a jelen íromány, elárulom, hogy a főszervezőn és e sorok íróján kívül még egy fő képviselte a „szegedi barlangászokat”, mégpedig legkedvesebb Citromunk!

Csak hogy a várakozás se teljék unalmasan, kiderült, hogy nekem (mint román állampolgárnak) vízumra van szükségem, hogy Kárpátaljára mehessek.

Felhívtam az ukrán nagykövetséget, ahol tájékoztattak arról, hogy mezei turistaként én nem mehetek Ukrajnába: csak meghívóval mehetnék, vagy ha utazási ügynökségnél fizetek be utazást. Először nem is akartam elhinni, hogy ezt közlik velem, de aztán kénytelen voltam felfogni, hogy a XXI. század Ukrajnája nem olyan, amilyennek rémálmaimban megjelenik, lehet, hogy rosszabb. Azt is megtudtam, hogy a meghívót egy ukrán állampolgár a saját önkormányzatánál kérheti, ami neki pénzbe kerül (2-3 ezer forintnyi összegbe), de ami ennél kétségbe ejtőbb volt, hogy a meghívó intézése a konzuli ügyintéző szerint 2-3 hónapig is eltarthat. Akkor meg oda nekem az utam, aminek a szállásköltségét ki is fizettem! ☺

Szerencsémre van nekem egy kárpátaljai magyar barátom, akivel a néhány konzulátusi telefonbeszélgetés között váltottam pár szót, és ő elmondta, hogy meghívó helyett egy ukrán állampolgár (elvileg a meghívó fél) személyazonosságijának a fénymásolata is megteszi. És ez pénzbe sem kerül, és azonnal megvan. Újabb konzulátusi telefonálás következett: és tényleg elfogadják a személyi fénymásolatát. Hogy miért „felejtették el” ezt velem közölni előzőleg?

Persze futtattak még egy kört velem, mikor kiderült, hogy nem készpénzben kell befizetni az 50 dollárt, hanem bankban. Ja, hogy ezt is elmulasztották előzőleg mondani, és a honlapjukon magyarul semmi kézzelfogható információ nincs? Minek?

Végül az ismerős srác személyije fénymásolatának felhasználásával megkaptam a vízumot, utána már csak amiatt rettegettem, hogy nehogy abba kössenek bele a határon, hogy nem „by car” megyek, ahogy a formanyomtatványba felveztem, hanem autóbusszal. Az útlevelemben beragasztott vízumban ez nem volt benne, de a számítógépes rendszerükben benne lehetett (volna?). Ráadásul később küldt, hogy több okból

kifolyólag a magyar busszal csak a határig megyünk, gyalogosan kelünk át a határon, majd egy ukrán busszal megyünk tovább.

Szóval még útnak sem indultunk, én már tele voltam (felesleges) izgalommal. Végül a határon Beregsuránynál szerencsésen átkeltünk, nem volt semmi probléma. Azért én a határon a kis „tájékoztató” lapocskára a kárpátaljai barátom nevét és címét írtam, nem pedig a tényleges szálláshelyünket...

Kora estére értünk Mezővárba, ahol családoknál szálltunk meg, akik persze meleg vacsorával fogadtak bennünket, no és pálinkával, borral. Jó volt a családdal elbeszélgetni esténként, de azt igen-igen bántam, hogy népdalkészletemet nem sikerült gyarapítanom egy jó kis kárpátaljai példánnyal.

Végül tizenkilencen keltünk útra Budapestről (az ukrán oldalon csatlakozott még hozzánk Zsombi francia barátja és annak udmurt barátnője), Zsombor volt a közös pont, mindenki csak őt, esetleg még egy-két embert ismert a csapatból. Négy családnál volt a szállásunk, az ukrán oldalon pedig a beregszászi magyar színház buszával közlekedtünk. Így lettünk mi „a társulat”.

A társaság mind fiatalokból állt, akik egész nap vedelték a vodkát ☺ (Én nem vagyok a vodka barátja, a pálinkát viszont én sem vettem meg.) Volt egy jópofa srác, aki megkérdezte, hogy az ukránok hogy írják az 'sz' betűt. Az okosabbak felvilágosították, hogy 'c'-nek. Így lett a szeszből cecc. Cecc cecc követett (mint a barlangász kutatóhétvégéken szokott), és kiderült, hogy mindenki nagy hajlandóságot mutat arra, hogy a Cecc című darabot előadja „a társulat”. ☺

Voltunk egy nagy buszos úton a Tiszák találkozásánál. A Tisza völgyén felfelé haladva a mintegy 200 kilométeres úton két helyen is láttunk ellenőrző pontokat, ahol visszafelé jövet meg is állítottak. Az ellenőrző pontok létének a hivatalos magyarázata (a kárpátaljai magyar idegenvezető szerint) az, hogy az ukrán állam gondoskodik polgáiról: tekintve, hogy nagy az ország, megkérdik, hogy merre tart az utas, és ha a közbeeső ellenőrző pontokon nem találkoznak vele, akkor utána néznek, hogy mi lett vele? ☺ Jó, mi?

Arról viccelődünk, hogy ha megállítanak, akkor azt mondjuk, hogy mi vagyunk a (beregszászi magyar) színtársulat. ☺ Persze ez azért másképp lett, amikor tényleg megállítottak. De még jó, hogy nem kérték az én útlevelemet vagy a francia srácét vagy az udmurt (orosz állampolgár) csajét, mert a vegyes társaság biztosan gyanúsabb lett volna, mint a homogén... Ehelyett csak két magyar lány útlevelébe kukkantottak bele.

Az volt az érzésem, hogy megállt az idő. Mert szocializmust építettünk Romániában is, de azért most nem állítanak meg az úton, hogy később arról bizonyosodjanak meg, célba értél. Lehet, hogy az idegenvezető ezt inkább viccesen mondta, mint komolyan, de ez az ellenőrzés eléggé visszatetsző. Nem csak amolyan szűrőpróbaszerű rendőri ellenőrzésről van szó, melynek során a sofőr papírjait ellenőrzik, hanem van az út mentén egy felpályás sorompó, és ott meg KELL állni. Mindig.

Nem volt túl szép idő ezen a napon, de amit láttunk, emlékezetünkben marad. Útközben volt vagy két olyan román falu, amelyeknek a házai majdnem vetekedhetnek a bánfihunyadi bádogtetős cigány portákkal (melyeket azért többen ismernek). Hihetetlen nagyméretű házak, köből faragott, giccses hattyúkkal, szobrokkal, igaz, bádogtető nélkül,

de fele nincs is befejezve. És sokkal több van belőlük, mint Bánfihunyadon. A visszafelé úton már sötét volt, és kíváncsi voltam, hogy mennyire vannak ezek a paloták kivilágítva, de szinte semennyire. Mint írtam, egy részük nincs is befejezve (akárcsak a bánfihunyadiak egy része), más részük meg valószínűleg nem lakott, és ha igen, akkor redőnyökkel úgy elsötétítik a házat, hogy csak sejteni lehet, hogy ott mégis laknak. Minden bizonnyal a határ közelsége és a csencselési lehetőségek az oka annak, hogy ilyen palotákat tudtak felhúzni, mert hogy nem a tiszai halászásból vagy a kárpátaljai mező- és erdőgazdálkodásból származik az anyagi forrás, az szent.

Az idegenvezető szerint a nagyobb méretű házak (na nem ezek a paloták, hanem a „normál” falvak nagyobb házai) építésének az is a magyarázata, hogy ha volt valamicske anyagi forrásuk az embereknek, akkor házat építettek. Más úgysem tehettek, utazni nem utazhattak (még most sem igazán), úgyhogy nem ritka az olyan család, ahol már a következő egy-két generációnak is megvan a háza, házrésze. Én nagyon megdöbbsentem, amikor láttam, hogy az egykori faluképet meghatározó szerkezet miként alakul át: az utcafronton amúgy is egymáshoz viszonylag közel lévő házak mögött helyenként nem a házhoz tartozó kis kert van, hanem még két ház. Mindez persze zsebkendőnyi területen.

Nagyon sok helyen a gázvezeték a ház homlokzatán fut, és iszonyú ronda. Néhány helyen nyáron felfuttatnak valami gázt rá, de késő ősszel már az sem takarja. A magyarok lakta területeken a porták gondosabbak, de azért több évtized szocialista gondoskodása itt sem múlt el nyomtalanul. Az összkép szedett-vedett, az összhang konvergál felülről a nulla felé. Nem volt túl nagy autóforgalom, de úton útfélen benzinkutakkal (az egyik helyi erő szerint: tankolókkal) találkoztunk.

Az egyik utastársnak az tűnt fel, hogy a hosszú buszút során semmi olyan létesítménnyel nem találkoztunk, ami az emberek pihenését, kikapcsolódását szolgálta volna. Nem volt egy camping, egy útszéli parkoló egy-két paddal, „Európa közepén” pedig csak néhány nagyon kopott feliratú tábla magyarázta el, hogy mi is van ott (Európa geometriai középpontja – ugye nem tudtátok?), meg hogy milyen természetvédelmi területen vagyunk. Az egy szerencse, hogy angolul is ki volt írva. Utólag értékelve, nem véletlenül nem tudtuk, hol van Európa közepe. Ha valamelyik nyugatibb országba esne, nagyobb bizonyossággal szereztünk volna tudomást erről, maga az ország is gondoskodott volna a megfelelő marketingcsatornákon keresztül. Európa közepén a néhány információs táblán és egy kétméteres oszlopon kívül mindössze egy hangulatos fogadót találtunk, de a kiszolgálás sajnos már nem jelentett hasonló élményt.

Egyébként a Tiszák összefolyása annyira nem izgalmas, és a nem túl messze lévő Tatár-hágó sem. Ez utóbbi szép volna, ha tiszta volna, de semmivel sem szebb, mint a Hargita. A hágón amolyan Békás-szoros stílusú vásár van. Én vettem magamnak egy szép lila zoknit, hogy a burzsuj barlangászok majd irigyeljenek! ☺

Következő nap Beregszászon és a Vereckei-hágón voltunk, és megnéztük Munkácson a várat. Persze engem a Vereckei-hágón a meghatottságtól utolért a böghetnék. Volt a társaságban egy vajdasági lány (aki egy héttel korábban kapta meg a magyar útlevelét, úgyhogy nem volt gondja a vízummal), velünk volt a kárpátaljai idegenvezető fiú (aki a beregszászi főiskolán tanít), úgyhogy született egy fotó, amin rajta

van a vajdasági lány, a kárpátaljai fiú, egy magyarországi srác és én. A hágón van egy félig kész emlékmű, ott készült a fénykép, de mivel a társaság nem csak a cecc szeretete miatt hasonlít az SzKBE-re, hanem azért is, mert nehéz összevadászni a készített fotókat, így most e magyar-magyar testvériséget nem tudom nektek képes formában bemutatni.

A beregszászi főiskola egyébként az emlékműnek köszönheti a létét. Állítólag valamilyen magas szintű diplomáciai találkozó volt, amikor az ukránoknak illett valamit „adni”. Arra gondoltak a magyarok, hogy kéri a főiskolát és a Vereckei-hágóra az emlékművet, a főiskolát úgysem fogják engedni, de hátha meglesz végre az emlékmű. Meglepetésre fordítva sült el a dolog, ami a kárpátaljai magyarok szempontjából minden bizonnyal hasznosabb, és lón Kárpátján magyar főiskola. Elsősorban tanárképzés folyik, de az épület helyet ad egy nyíregyházi és egy budapesti (Corvinus) levelező közgazdászképzésnek is. A főiskola épülete egykoron, a magyar királyi időkben törvényszéki épület volt, aztán a jó kis kommunista időszakban finommechanikai üzem lett belőle. Ez a felirat ma is látható az oldalán oroszul, kedves ceccársunk le is fordította nekem. Rádiógyár volt – ezt már az idegenvezető mondta. Beregszásznak kevéssel több mint negyven százaléka magyar, ennél kicsivel kevesebb ukrán, a többi egyéb nemzetiségű. Magyar polgármestere volt és van, bár a két kárpátaljai magyar párt (KMKSZ ÉS UMSZ) harcot vív egymással. Szinte nem is értem, hogy 140 ezer magyar ember hogy nem fér meg egy zászló alatt? Szóval az egyik magyar polgármester idején az egykori törvényszéki épületét 2002-ben átadták a főiskolának, a következő, szintén magyar (másik pártbeli) polgármester meg majdnem visszavette, mert úgy diktálta az érdeke. Volt is per belőle, de szerencsére megnyerte az iskola. Az épületet folyamatosan újítják fel, szépen haladnak vele. A fel nem újított részeken elég szörnyű állapotok uralkodnak. A belső falakon van egy csomó fénykép a felújítás előtti és utáni fázisokról. Van olyan fotó is, ami a 2002-es átadáskor készült (előzőleg már valószínűleg az épület bő évtizede üresen állt), ezen a fotón tele vannak a folyosók hulladékkal. Több mint hetven teherautónyi szemetet szállítottak el. Az összefogás szép jele, hogy a felújított termek magyarországi városok, megyék neveit viselik, amelyek anyagilag támogatták a kérdéses terem felújítását. Van olyan terem, amelyiknek a felújítását több kisebb önkormányzat együtt támogatta. Az idegenvezető srác viccesen megjegyezte, hogy itt fél perc alatt el lehet jutni Győrből Dabasra. ☺

Őszi szünet lévén diákokkal nem találkoztunk, pedig jó lett volna velük is szóba elegyedni.

Különben annak ellenére, hogy a Vereckei-hágóra szánt emlékmű ellen tüzzel-vassal tiltakoznak az ukránok, az idegenvezető srác azt mondta, hogy napi szinten nincsenek nemzetiségi problémák, mármint ha egy magyar és egy ukrán összeverekszik, senkinek nem az jut eszébe, hogy egy magyar és egy ukrán, hanem hogy Pista és Igor (na jó, lehet, hogy ez nem ukrán név, de most nem tudtam mást kitalálni) verekedett össze. Szóval, nincsenek olyan problémák mint a Vajdaságban és Felvidéken.

A munkácsi vár szerintem nem olyan nagy szám (vagy megint csak a marketing „rossz”?), de ez persze a történelmi jelentőségéből mit sem von le. Lehet, hogy megköveznének emiatt a kijelentésem miatt a munkácsi magyarok, hiszen végre a munkácsi várat felújították: és valóban rendezett a vár, mely jól láthatóan három részre

tagozódik, utalva arra, hogy az évszázadok alatt (a XIII. századtól fogva) többször át- és újjraépítették, illetve hozzáépítettek. Hunyadi, Bocskai, Bethlen, Báthory, Rákóczi, Zrínyi – csak egy pár a magyar családnevek közül, melyeknek valami közük volt a várhoz, de említhetnénk „idegeneket” is: Korjatovics, Lazarevics, Brankovics, évszázadokkal később pedig Habsburg. Itt raboskodott Kazinczy, és 88 napig Napóleon idején itt rejtgették a Szent Koronát. És persze Petőfi is megfordult itt. Ez utóbbi két eseményt emléktábla őrzi, Zrínyi Ilonának és a kis II. Rákóczi Ferencnek meg szobrot állítottak. Áll még egy szobor a vár udvarán, Korjatovics litván fejedelemé (aki 1396 és 1414 között birtokolta a várat). Bár e szobrot nemrég állították, a fejedelem ujjja sokkal világosabb, mint a többi része, mivel az a babona járja arrafelé, hogy aki gondol valamire, és megtöri a szobor ujját, annak teljesül a kívánsága. Bevallom, én is megtöröltem, mikor nem is látta senki. ☺ És bár azóta nem is gondoltam erre, teljesült a kívánságom. ☺

A várban van egy érdekes kút is: „mókuserék” van rajta, vagyis olyan nagyméretű kerék, amibe minden bizonnyal egy ember bújhat be (amíg használták a kutat), és az hajtotta a kereket, amivel felhúzták a vizet. A 86 méter mély kútban 71 méter mélyen van egy „titkos” járat, ami a Latorca folyó partjához vezet. Egyszer majd szervezhetnénk oda egy „feltáró kutatást”! ☺

A várban több borzalmasan giccses parádéval tarkított esküvőnek is szemtanúi voltunk. Szegény Zrínyi Ilona, ha látta volna!

Munkács városa nem lehet egy nagy szám, mert a városközpontba be sem mentünk, igaz, már sötétedett is. Az egy dolog, hogy a vár nem szerves része a városnak, de ami a vár szomszédságában van, az eléggé borzasztó. A várral átellenben szörnyű betontömbök, egykori laktanyák épületei vannak. Két évtizeddel ezelőtt még elvitték azt, aki a várból a laktanyák irányába kinézett. A város mellett, a Beregszászról Munkács felé vezető út mellett egy katonai repülőtér bújik meg a fák között, aki itt megállt pisilni, azt is elvitték „felmérőt íratni”.

Mégiscsak változik a világ, hiszen felmehettünk a várba, szétnézhattunk, és láthattuk Zrínyi Ilona és II. Rákóczi Ferenc szobrát, de Ukrajnában valahogy lassabban telik az idő. És ha már az időnél tartunk: Kárpátalján kétféle időszámítással találkozunk, van a hivatalos, amelyik egy órával elébb van a magyarországi időhöz képest, és van az, amit a kárpátaljai magyarok használnak, a magyarországi idő. Számukra természetes, hogy ezt így használják, de biztos nem egyszer volt emiatt bonyodalom...

Utolsó napra virradóan valami vírusos járványt kiütött minket, és azok közül, akik ugyanannál a családnál szálltunk meg, hárman többször néztünk farkasszemet a végcsészével. A családnál a rokon kislány volt beteg két nappal korábban, innen sejtjük, hogy nem étel miatt voltunk rosszul, hanem bekaptunk valami vírust. Így az utolsó napi kirándulás ki is maradt nekünk, és nem láttuk Ungvárt. Citromkán és a vajdasági lányon (akik szállástársak voltak) később jött ki a betegség, ők a buszúton Ungvár felé a zacskóval szemeztek. Szóval Ungvárra még vissza kell mennünk. És a Tisza forrásához is, mert az is kimaradt ezúttal.

A mi vendéglátónk a buszvezetőnk volt (a beregszászi magyar színház buszsofőrije), és ő éppen eléggé világlátott ember, sokfelé megfordult már a Kárpát-medencében, de róla mintázták a közmondást, hogy „mindenütt jó, de a legjobb otthon”.

Ő ezt így érzi, és ez rendjén is van. Remélem, hogy hamarosan eljön az az idő, amikor – akár román állampolgárként is – szabadon, vízum nélkül utazhatom Kárpátaljára.

Tipikus kelet-európai kis utazás volt a miénk. De a magyar vámosság gondoskodtak arról is, nehogy azt higgyük, nyugatra jövünk vissza: az utolsó bugyiig mindent kiszedettek a csomagunkból. Senkinél nem volt a megengedettnél nagyobb mennyiségű vodka, és az engedélyezett két csomag cigarettán felüli mennyiség is szépen meglapult a farzsebekben. A legnagyobb gond azzal a füstölt sajttal volt, amiből mindenki felpakolt. A sor elején állókat még elküldték az ellenkező irányba haladó autósokhoz, hogy az élelmiszert küldjék vissza Ukrajnába vagy dobják a kukába (valahogy mégis az eredeti utazótáskába került vissza), a többiekben már megenyhült a kis szőrös szívük.

Érdekes módon alighogy hazaértünk a nagy fővárosba, az egészségesebbek mindjárt egy kocsmá felé vették az irányt. Csak tudnám, hogy mitől lettek függők: a társaságtól vagy az alkoholtól?

A következő határon túli vidékre tett kirándulás talán a vajdasági lánynak köszönhetően a Vajdaságban lesz. Akkor majd igyekszem többet inni, kevesebbet írni.

Köszönöm Zsombor ezt a felejthetetlen pár napot!

Marosi Csilla

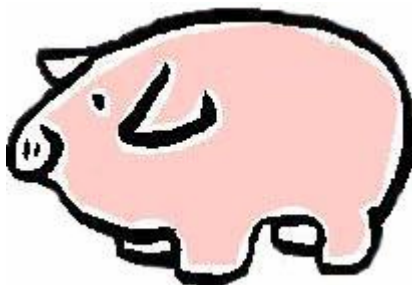

*Kellemes Karácsonyi
Ünnepeket és
barlangtúrákban,
feltárásokban
gazdag Új Évet
kívánunk
mindenkinek!*

Jó szerencsét!

SZILVESZTER 2007

A 2007-es év utolsó napjait a Mecsekben, vadonatúj Nagyházunkban tervezzük eltölteni egy jó hangulatú kikapcsolódós, beszélgetős, kirándulós, barlangászós, zombolyászós, iszogatós, malacsütős, stb. hosszú hétvége keretében.

Tervezett programok:

dec. 29. (szombat):

Elnökségi ülés

dec. 30. (vasárnap):

„Beszéljünk az Egyesületről és a Nagyházról”: kötetlen beszélgetés Egyesületünk céljairól, a működésről, az operatív szervezet helyéről és szerepéről, valamint a Nagyházunk működéséről

dec. 31. (hétfő):

Napközben zombolyászás
Este fergeteges szilveszteri buli
malac- (kis Dezsőke) sütéssel

jan. 1. (kedd):

A fáradalmak kipihenése

Mindenkit szeretettel várunk! Gyertek, legyünk minél többen, és érezzük jól magunkat!